

SIKABONY

TENNI AKARÁSSAL

SIMON FERENC, a SIKABONYI POLGÁRI TÁRSULÁS ELNÖKE

TISZTELT OLVASÓINK!

2012-ben, mikor a Sikabonyi Polgári Társulás megalakulásakor kitűztük magunk előtt társulásunk céljait, ott szerepelt közöttük az egészséges lokálpatriotizmus támogatása.

Idén októberben már a harmadik évfordulónkat ünnepeljük, s szeretnénk kis betekintést nyújtani az eltelt időszakban elvégzett munkánkba. Mindenek előtt szeretnénk visszatekinteni Sikabonyi múltjára, mert fontosnak tartjuk, hogy múltunkat megismerve minél többen lássák és építsék jól jelenünket.

Idáig, közös összefogással, minden feladatunkat sikerült színvonalasan megoldanunk.

Merjük remélni, hogy a Sikabonyi Polgári Társulás vezetősége, tenni vágyó tagjaink, szimpatizánsaink és támogatóink segítségével sikerült létrehoznunk egy bár szűkre szabott, de értékes kis kiadványt múltunkról és jelenünkről.

Szeretném megköszönni Nagy Attila barátomnak az elvégzett munkát. Meggyőződésem, hogy nélküle ez nagyon nehezen jöhetett volna létre.

Köszönjük támogatóinknak, az Elbeva Rt. tulajdonosának, Elek Miklós úrnak, a Coop Jednota Dunaszerdahely elnökének, Kulcsár Lajos mérnök úrnak, az Agrosid Rt. elnöksége elnökének, Sátor László mérnök úrnak és a Valeur Kft. tulajdonosának, Kugler Zdeno úrnak. Köszönet a társulás vezetőségének és a tenni akaró tagjainknak!

Tisztelt hölgyeim és uraim! Szeretném reményeimet kifejezni, hogy ezen kiadvány elnyeri tetszésüket, és rövid, de érdekes betekintést nyújt múltunkról és a jelenben végzett tevékenységünkről.

NAGY ATTILA

SIKABONY KÖZSÉG TÖRTÉNETÉBŐL

A mai Sikabony területét is magába foglalta a honfoglalás után az az egykori nagyobb birtok, amely **Abonyé** (mint személyé) volt, s amely egészen a 13. századig egy közigazgatási egységként működhetett. Abony, mint település legkorábbi okiratos említése **terra Oboni** névalakban fordul elő IV. Béla királynak (1236–1270) egy 1236-os oklevelében.

Az irat azonban visszaul, ugyanis Abony földjére kiváltságot szereztek tizennégy leszármazottjának kérésére erősítette meg azt Béla király. A szövegből megtudjuk, hogy III. István idején (1147–1172) azoknak a cseheknek, akik Magyarországra bevándoroltak, a király letelepedés céljából az itteni **Oboni** nevű birtokot jelölte ki, s egyben választást engedett számukra, hogy ott milyen szabadsággal kívánnak megmaradni. III. István királynak e bemutatott oklevele szerint a királyi udvarnok-jobbágyokat megillető szabadságot

kapták, mellyel őket Dénes nádornak s más főuraknak bizonyossága szerint utána még II. András király (1205–1235) is felruházta.

Az 1236-os okirat említi a tizennégy leszármazottat is, akiknek kérésére az egykori privilégiumot a király

SIKABONY KÖZSÉG TÖRTÉNETÉBŐL

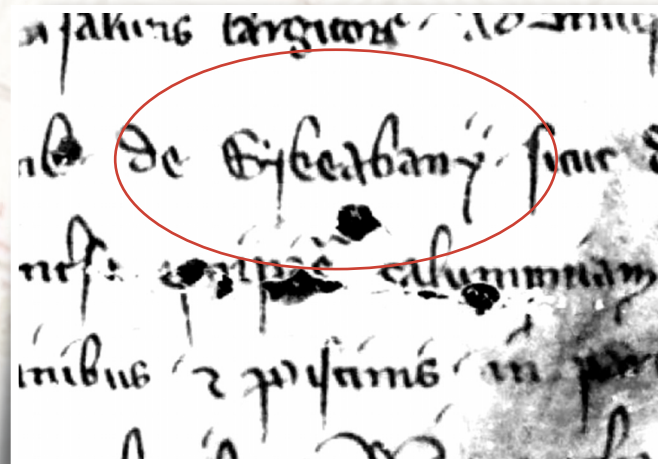
megecsősítette, így Chybát és társait: Iburt, Heymet, Sidet, Pocust, Karachunt, Illerust, Satht, Hugelt, Nolchot, Joanust, Clement, Stegunt és Omodiast.

1240-ben egy perokiratból már három **Abony** településről tudunk, mutatva, hogy az egykori falu több településre terebélyesedett, amelyek aztán a középkorban is tovább léteztek. 1256-ban ugyancsak egy perben említik a település-együttest: Vince nyitrai püspök és Pál pozsonyi prépost vizsgálata és jelentése alapján Remigius ispánnak ítélnék „hat ekealja karachai földet”, amelyből három ekeföld iránt az oklevélben említett pozsonyi várjobbágyságok, illetve „az Oboni falusi és Karacha falusi várszolgák” a vár nevében igényt emeltek.

1290-ben már megnevezik az egyik Abonyt **Felabony** néven (**Fuloboni** – ez a későbbi Nagyabony), majd 1298-ban a pozsonyi káptalan III. András királynak írt jelentésében olvassuk **Syke** (Süke) nevét, a későbbi Sikabony névadóját, **Syke de inferiori Oboni** alakban. Rá egy évire, 1299-ben Felabony várjobbágyságot katonai szolgálataik elismeréséül nemesi rangra emelték.

Sikabony névvel leírt alakban **1312-ben** találkozunk először, **Sykeabany** formában. Az okirat szerint

a pozsonyi káptalan előtt Sykeabany-i András fia Mihály, Nymil fia Miklós és Thonk fia Pál, valamint Buhte fiai, Pál és Péter Sykeabany falu területén levő földjeiken háromnegyed-egynegyed arányban megosztottak. A fogott bírák ítélete szerint ennek megtartására úgy kötelezték magukat, hogy a nyájak legelőihez vezető közös utat meghagyták, s ezért korábbi okleve-

Sikabony első említése egy 1312-es okiratban

leiket érvénytelenítették. Nem sokkal később Mihály; András fia, Miklós; Nymul fia és Demeter Syke fia Aban települést három részre osztották saját és „egész sikabonyi generációjuk” számára. Két részt Mihály; Miklós és Demeter, valamint a hozzájuk tartozók kaptak, egy részt Mihály és rokonai, Péter és Pál.

1336-ban a Pókaföldével határos **Csukárabony** említésével találkozunk (**Chukarabanya**).

1354-ben az évekkel azelőtt Felabonyból kihasított Sikabony melletti **Rény (Ren, Réén)** megléte miatt tiltakoztak a helyi nemesek, utalva arra, hogy azt egykor Olgyay András fia Péter önhatalmúlag foglalta el és népesítette be. Korábban, 1298-ban a Felabony területéből 300 holdat III. András királytól megkapó Olgyay 1306-ban újabb abonyi birtokokat vett, s ezután hozta létre 1332 körül az utód nélkül elhalt (felabonyi) lakosok földjeinek kisajátításával Rényt. 1360-ban aztán ezt a Rényt, más abonyi birtokrészekkel egyetemben megkapták az óbudai klarissza apácák, akik ellen aztán folyton pereskedtek a környékbeli nemesek (Rény később a nagymagyari uradalom része lett).

Okirat Rény és Sikabony említésével (14. század)

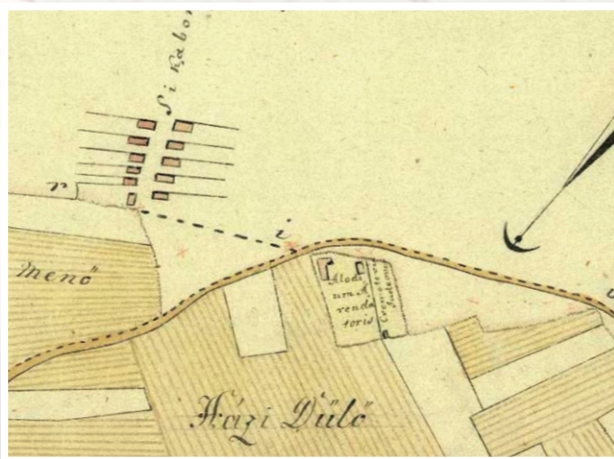
1358-ban sikabonyi nemesek felsorolása mellett először találkozunk a **Pinkeabony** elnevezéssel, majd később a **Pilátabony** alak tűnik fel, mutatva több „Abony falu” egymás mellett élését.

1380-ban I. Lajos király Csukárabonyt (amely pár száz évre rá aztán beolvadt Újfaluba) Nagyudvarnokkal és Barlabással Pókateleki Kondé Miklós fiának, Jakabnak és testvéreinek adományozta. A terület innen

SIKABONY KÖZSÉG TÖRTÉNETÉBŐL

számítva évszázadokon keresztül a (későbbi Pókateleki Kondéként ismert) családé maradt.

A 15. században Sikabonynak **Kisabony** (**Kysabony**) említését leljük, majd 1500-ban **Csótabony** (**Choltabony**) neve jelenik meg a történelmi okiratokban, amely aztán a különálló **Csót** (**Chot**) településként, illetve **Csótfaként**, **Csótfalvaként** lett ismert.

Csótfalva Házi dűlője a zsidó temetővel, 1815

Csótfának az 1574-es urbáriuma például többek között említi, hogy a kis település a szerdahelyi bírói joghatóság alatt állt, és a faluban a tizenegy telek a Sánta, a Szalay, a Kádas, a Győry (Geory), a Megyeri, a Vadas, a Bedecs és az Ekecsy család birtokában volt. 1646-ban szintén Csótfán már a Kürthy, a Karcsai, a Szabó, a Csiszár, a Megyeri, a Méry, az Angyal, a Fehér és a Boráros családokat sorolják fel.

Miközben Sikabonyt már a 16. század közepén egyetlen nemesek lakták (1579-ben bírása Mátis Pál), addig például Rény továbbra is az óbudai klarissza apácák birtokában maradt, egészen 1782-es felosztásukig, s csak a 19. századtól tartozott közigazgatásilag Sikabonyhoz.

Sikabony a maga nemesi települési „rangját” ugyan csak egészen a 19. század közepéig őrizte. Régi, nemesi gyökerű családjainak többsége egészen a 14–15. századig is visszavezeti familiájukat, például az Antal, az Angyal, a Mátis, a Gálffy családok stb. Több birtoka volt itt mellettük a Pókateleki Kondéknak, a Pálffyknak, a Baltazziaknak és a Batthyányiak, valamint a budafai Vermes családnak is, egészen a 19. századig.

Sikabony címere:
balról jobbra lépő,
két lábon álló
oroszlán fején
koronával, hátul
felkunkorodó farkkal,
mellső mancsában
hátrahajló kardot
tart

Az egyes települések eltűnésében, elnéptelenedésében a 16–18. században sokszor a térségen végigvonuló pusztító járványok (pestis stb.), természeti katasztrófák, áradások is sokszor komoly szerepet játszottak.

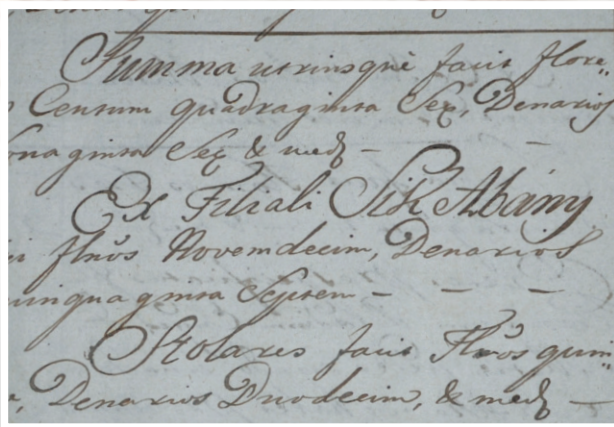
1739-ben így épp az ilyen egykori, de akkorra már elpusztult Csótfá hajdani területén (annak is *Házi dűlőjében*), az ott birtokos gróf Pálffy János engedélyével jelölték ki a Szerdahelyen megtelepedett kis zsidó közösség (városon kívüli) temetőjét. A számukra földesuruktól megadott jogok és kötelezettségek második pontja erre vonatkozólag kimondja, hogy „mógygyok adattván szabadságokban lészen magoknak Sinagogát

ipiténnyi, minkét illető fundusson, minemű helyek pedig Csótfalvaj földön vagyon, azon Csótfalvát ha szintén az Uraság üdö jártában exarendálna is azon temetű Helyek számokra békessigessen fönt tártassék”.

Itt érdemes megjegyezni, hogy már a korai, 11. századtól kezdődően mindegyik korábban említett Abony település fiókegyház volt, tehát nem volt saját templomuk – vagyis Szerdahelyhez, a Szent György plébániához tartoztak. Ebben komolyabb törést a régióban a 16. században megjelenő reformáció hozott – ekkor nemcsak Sikabony, de a környező települések lakói is tömegesen tértek át az új hitre. A 17. század utolsó harmadában azonban (1672) a nagyszombati jezsuiták elűzték Szerdahelyről a református prédikátort, aki előbb sikabonyi filiájára menekült, s pár hónapig onnan irányította gyülekezetét. Azonban rövid időn belül a távolabbi filiára, Nemeshodosba kellett menekülnie, akiknek császári és királyi engedélyvelük volt arról, „hogy prédikátort tarthattak”. Mégpedig „azolta tartottak Predikátort: miolta Szerdahelyen á templom tölük elvételét” (1668-ban).

SIKABONY KÖZSÉG TÖRTÉNETÉBŐL

Noha erős katolikus közösség maradt a településen (1854-ben 503 katolikust írtak itt össze, Rényben pedig 6-ot), az egyházlátogatási összeírások szerint a faluban nem épült nagyobb kápolna, s korábbi szakrális emlékként a temető központi (fa)keresztjét említi a vizitáció, amelyet 1822-ben állíttatott Mátis Ferenc és Szakál Julianna. 1865-ben a község a Fájdalmas Szűzanyának állíttatott út menti szobrot.

Sikabony filiáról az 1781-es vizitációban

Az 1868-as oktatási reformig az iskolakötelesek Sikabonyból is a dunaszerdahelyi katolikus elemi népiskolába jártak, s csak ezután alakult meg a helyi iskola. Noha a községi népiskola létesülését egyes források 1883-ra teszik, valószínűleg attól korábbra kell datálni annak létrejöttét. Az azonban helyt álló lehet, hogy a (már jóval nagyobb és újabb) iskola 1896–98 között épült fel, községi telken. (Az iskolának két egyenlő méretű, 8x6 m-es tanterme volt, közöttük húzódott a két méter széles folyosó, s az épület udvarában állt két kisebb tanítói lakás. Az épülethez mintegy 600 négyszögöl kert is tartozott, amelyet mindig az igazgató használt.)

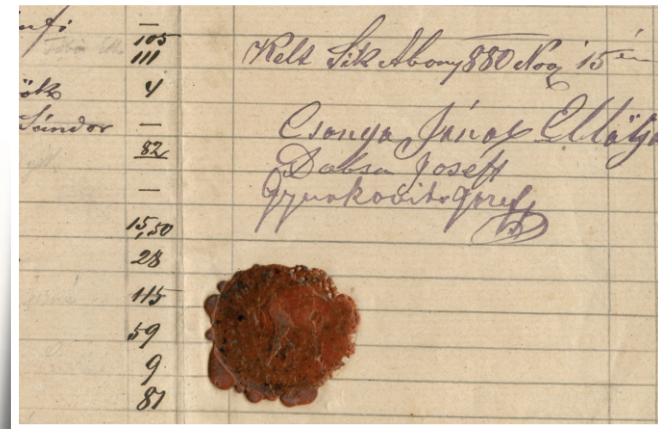
A 19. század végi Borovszky-féle vármegye monográfia szerint Sikabonyban három régebbi nemesi kúria volt található: (a Gállfyak építette) Csatai Gyuláé, (az 1860-as években Krascsenics Ferenc építtette) Vermes Péteré és (az 1884-ben ifj. Mátis Antal építtette) Mátis Kálmáné. A monográfia megemlíti, hogy a 19. század végén cementlap-gyár is épült a községben, ami 1901-ben leégett.

Az első világháború Sikabonyt sem kerülte el; egyrészt férfilakosságának javát bevonultatták, másrészt közvet-

lenül a határában hadifogolytábor létesült, mégpedig Rényben: az olasz tiszti tábor (a másik nagy tábor Dunaszerdahelyen állt a járásbíróság és a vasút közötti nagy területen). A tábor őrzetével megbízott népfelkelőket Sikabonyban, Nagyabonyban és Hodosban szállásolták el, illetve már 1914 szeptemberében megnyitották a sikabonyi temető mellett az első világháborús hadifogolytemetőt. 1914 és 1918 között e temetőbe a levéltári adatok szerint összesen 965 elhunyt orosz, olasz, lengyel, magyar (!), román, szerb, lett, litván, észt, finn hadifoglyot temettek el, ám a források egyértelműen azt is mutatják, hogy a többi akkori köztemetőben – így a régi sikabonyi, a régi szerdahelyi, a régi tejedi, de még a zsidó temetőben – is nyugszanak hadifoglyok.

Az első világháborúban Sikabony 47 hősi halottát adott a hazának. Az impériumváltás során a községet hasonlóan Csallóköz többi színmagyar településéhez, a Csehszlovák Köztársasághoz csatolták.

E korszak egyik érdekessége, hogy 1925-ben alakult meg a Sikabonyi Önkéntes Tűzoltóegylet, Mátis János bíró és Losonczy Lajos iskolaigazgató szervezésének köszönhetően (1925–29 között *Losonczy Lajos*, 1929–39

Sikabony pecsétje egy 1880-as iraton

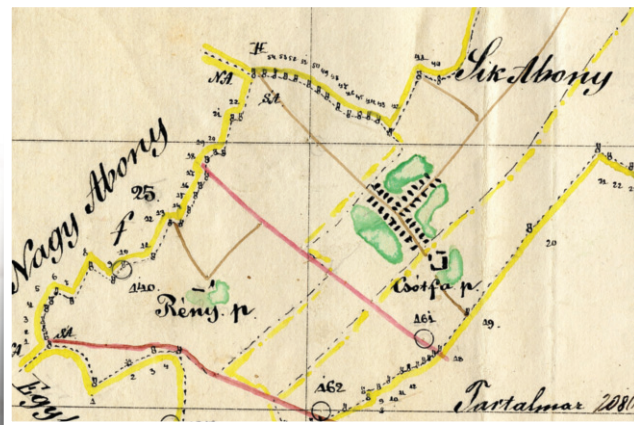
között Elek Sándor, 1939–45 között pedig Elek Imre volt a parancsnoka). Az 1929-es nagy sikabonyi tűzvészben (köszönhetően a tűzoltóknak, csak) kilenc telek égett le. Az 1930-as évek első felében itt is mély nyomot hagyott a válság: a feljegyzések szerint csak Sikabonyban 130 körüli volt a munkanélküliek száma.

A második világháború idején, 1942-ben a községet közigazgatásilag Dunaszerdahelyhez csatolták. A

SIKABONY KÖZSÉG TÖRTÉNETÉBŐL

szovjet csapatok 1945. április 1-jén érték el a települést – feljegyezték, hogy egy német tankot a zsidó temetőnél lőtték ki az oroszok, illetve a községben két házban keletkezett bombatalálat miatt nagyobb kár. A második világhégből 62-en nem tértek vissza családjaikhoz.

1945 után Sikabony újra önálló község lett, s nevét előbb Malý Abonyra, majd 1948-ban Malé Blahovára „keresztelték”, ugyanis rendeletileg mindenütt szlovákosították az „idegen eredetű” neveket. Már 1945-ben szlovák telepések érkeztek a Csótfai és a Vermes-majori birtokokra (1950-re azonban elköltöztek innen), a korábbi Pálffy birtokokat pedig 1946-ban felparcellázták, és a somorjai állami birtok igazgatósága kezelte azokat. Az 1946–48-ban zajló áttelepítés a község lakosságát is érzékenyen érintette: előbb 31 családot Csehszágba telepítettek (javuk csak 1948–49-re térhetett haza), illetve 14 (módos) családnak kellett Magyarországra költöznie – helyettük Vác környékéről érkeztek szlovák telepések. 1946-ban újraindult az oktatás, 1948–49-ben már három osztály működött, s 1949-ben megnyílt a helyi szlovák iskola is (ami 1952-

Sikabony egy 1800-as évek végi kataszteri térképen

ig működött, ugyanis utána már nem írtak be oda gyerekeket).

1948-ban elkezdte működését a helyi Csemadok, 1949-ben megnyílt a sikabonyi óvoda, 1950-ben bevezették a villanyvilágítást is, valamint 1953-ban pedig megalakult a helyi Vöröskereszt.

Sikabonyt végül 1960-ban Dunaszerdahelyhez csatolták.

SIKABONYI EMLÉKHELYEK

A Mindenszentek-templom

Dunaszerdahely Sikabony városrészében, annak temetőjében épült fel a korábbi temetői kápolna helyén a Mindenszentek tiszteletére 2012. november 25-én felszentelt templom.

Már 2009-ben megszületett a terv az akkori kápolna felújítására és megnagyobbítására, ám a későbbi munkálatok során kiderült, hogy a sikabonyiak közmunkájával 1953-ra emelt épület állaga nem megfelelő, így azt elbontották, s helyére újat, méltóbbat emeltek.

A városrésznek korábban nem volt saját temploma, így a 2012-ben Orosch János akkori nagyszombati püspök által felszentelt szakrális helytel 700 év után két temploma lett Dunaszerdahelynek.

A templom alapterülete több mint 100 m², férőhelyeinek száma 100 (60 ülőhely és 40 állóhely).

A sikabonyi Pietà – a Fájdalmas Szűz szobra

A Szabó Gyula út és az Erdei utca elágazásánál, a néhai sikabonyi határban néhány négyzetméteres, vas-

SIKABONY

kerítéssel körbekerített területen emeltek a Fájdalmas Szűzanyának szobrot.

A kereszt alatt Mária ölében tartja a keresztről levett Krisztust. A szobor talapzatán a 2002-ben odahelyezett fekete márványtáblán a következő elírt feliratot találjuk:

„Ó fájdalmas szent / Szűz Anyánk / Hozzád sóhajt
/ drága hazánk. / Forrón tisztelünk tégedet / Ne
hagyd magára népedet. / Állítva 1886 / Felújítva 2002
/ SIKABONY”

E feliratának ellentmond a sikabonyi krónikás, illetve az épp zajló restaurálás, ugyanis az eredeti táblán ez olvasható az egyébként 1865-ben állított szobor talapzatán:

„... (olvashatatlan szöveg)

Ó fájdalmas szent szűzanyánk,
Hozzád sóhajt szegény Hazánk,
Forrón tisztel ez tégedet,
áldd meg a magyar nemzetet!
1865
SIKABONY”

A temető nagykeresztje

Sikabony városrész temetőjében, a bejárat és a Mindenszentek-templom között találjuk azt az egyszerű temetői kőkeresztet kis vaskorpusszal, amelyen fehér márványtáblán, arany betűkkel a következő szöveg olvasható:

„Isten dicsőségére
/ és a megholt hívek
/ lelki üdvére /
EMELTETTE / SI-
KABONY / 1958”

A régi sikabonyi, vagyis a településrésznek a hadifogolytemetőn túli egykori temetője, az „öreg temető” egyelőre gondozatlan, már csak bedőlt sírok jelzik egykori létét, ám jó hír, hogy a város tervezi rendbetételét.

A 2. világháborús emlékmű

A sikabonyi temető bejárata mellett áll az a gránit obeliszk, amely az 1960-ig különálló településrész 2. világháborúban elesett katonáinak állít emléket.

A betonalapzaton álló fekete gránitobeliszkre a 2. világháborúban elesett katonák neveit és születési dátumaikat vésték:

„A II. vil. háb. elesett / Sikabony község katonái

Antal István 1916, Antalics Lajos 1923, Benes József 1917, Balaskó László 1913, Balaskó János 1918, Balaskó Ferenc 1919, Borbély Lajos 1913, Borbély Miklós 1920, Boráros László 1920, Bódis Gyula 1906, Csepi József 1917, Csibrei Imre 1906, Dudás Ferenc 1904, Elek János 1915, Egri Ferenc 1921, Érsek András 1918, Érsek Flórián 1920, Gyurkovits Pál 1913, Helyes József 1913, Kulacs Ernő 1903, Kovács Imre 1922, Lukács János 1922, Modróczky István 1920, Nagy Endre 1918, Orbán György 1919, Papp Ferenc 1919, Roszinszki Mihály 1903, Rigó Rudolf 1913, Sidó Béla 1919, Sárközi Rudolf 1913, Szabó Károly 1905, Szabó László 1922, Tösér István 1910, Vass István 1915, Zöld György 1923”

SIKABONY

A nagy emlékoszlop két oldalán lévő feliratok:

„Örök emlék
/ az I. vil. háb. /
áldozatainak”,
illetve: „Emléke-
teket / szívünk-
ben / őrizzük.”

A már-
ványba véssett
35 név valószí-
nűleg töredéke
az elesettek-
nek, ugyanis a feljegyzések szerint az első világhábo-
rúban 47-en, a másodikban 62-en estek el.

A zsidó temető

Az 1740-es évektől létező ortodox zsidó temető vá-
rosunk legrégibb működő temetője. Kialakulása lényeg-
ében egyidős a zsidóság szerdahelyi megjelenésével,

hiszen a Pálffyaktól kapott jogokkal egyetemben a zsi-
dóság számára – lakott területeken kívül – Sikabony
melletti Csótfa pusztán temetőt is kijelölt a földesúr. Az
azóta már körbeépült temető – csodával határos mó-
don – túlélte a háborúkat és a vészkorszakot, illetve a
kommunisták szerdahelyi temetőrombolását is. A sír-
kertet magas fal övezi, védi, bejáratánál a temetőgondnok
lakása található. A bejárat mellett álló épületet 1985-ben

emelték, ennek emlékét őrzi három, szlovák, héber és magyar márványtábla, a felirattal: *„Jövéje sincs annak aki elfelejti őseit. Ezt az épületet 1985-ben építette a Dunaszerdahelyi Városi nemzeti Bizottság. / A temető, amelyben elhunyt szeretteink és / szentemlékű őseink nyugszanak, a maradék / Zsidó Hitközség által van karbantartva.”*

A bejáratnál szembe találjuk magunkat egy emléksírral, amelyen barna márványtáblán háromnyelvű felirat áll: *„1939–1945 / A gyűlölet áldozatául esett / Dunaszerdahely és környékéről / elhurcolt és meggyilkolt / 3500 zsidó polgár emlékére.”*

A rabbisírok közelében áll az a nagyméretű emlékfal, amelyen a 2735 dunaszerdahelyi zsidó holokauszt-áldozat nevét tüntették fel.

A szépen gondozott sírok között pedig több világhírű rabbi sírját is megtaláljuk, köztük a neves Jehuda Aszádét, de például e temetőben nyugszik a neves Kelet-kutató, Vámbéry Ármin édesanyja is.

A sikabonyi temető

A mai, „új” sikabonyi temetőt már 1950-ben kimérték (bár még 1955-ben sem volt teljesen bekerítve).

1953-ban az akkori szerdahelyi Benda káplán kezdeményezésére közepén kis kápolna épült, amelyet sokáig, a mai elkészültéig halottasházként is használtak. Harangját Csótfáról hozták (később ez a kápolna helyén felépült kistemplom tornyába került).

Ma a régi kápolna helyén áll a Mindenszentek-templom. A temető nagykeresztjét 1958-ban állították.

A sírkert megnyitásakor többen áthelyezték halottaikat, síremlékeiket az öreg temetőből.

Az első világháborús hadifogolytemető

Dunaszerdahelyen 1914 szeptembere és 1918 novembere között, az egykori Tábor (ma Ádor) utcától (a mai kórház felé) benyúló, illetve a vasút felé elterülő széles földterületen császári és királyi hadifogolytábor működött, főképp orosz foglyokkal. Rényben, Sikabony mellett pedig az olasz tiszti tábor építették ki.

A foglyok megjelenésével szinte egy időben, 1914. szeptember 18-án már észlelték is a táborban az első koleramegbetegedést – a város szerencséjére Spányik ezredes állomásparancsnoknak, illetve Vozáry László alezredesnek, az őrzászlóalj parancsnokának a szigorú

SIKABONY

intézkedése nyomán a táborból nem csapott ki járvány, s nem tizedelte meg a környék lakosságát.

Minden intézkedés ellenére kolerában és vérhasban rövid időn belül több száz fogoly vesztette életét. A halottak számára Sikabonyban, a régi temető mellett katonai temetőt létesítettek: maguk a foglyok emelték az ott található görögkeleti kis ortodox kápolnát. A temető bejárata a mai nagyabonyi út felől állt, egy nagy fakapun keresztül lehetett bemenni – a kapu fölött a következő szöveggel: Russ. Kgf. Friedhof / Orosz Hadifogoly Temető.

A sírok között kis utacska vezetett a kápolna, és a tőle jobbra eső halottasház felé, ahol az elhunytakat felravatalozták. A nyitott kápolnácskába hat lépcső vezetett fel, benne szépen színezett ortodox szentkép látszott a Megváltóról, amely előtt az – egyébként mélyen vallásos orosz – katonák imádkoztak. Két oldalról egyegy kardimitáció volt látható, s a kápolna tetején a kis hagymakupolácskák az ortodox keresztre irányították a figyelmet. Maga a temető rendkívül gondozott volt. A sírok keresztjei is jellemzően ortodox hármas keresztű fejfákkal voltak ellátva, rajtuk az eltemetettek

nevei helyett a kereszteken sorszámokkal. Ugyanitt temették el a tábor zsidó (orosz) foglyait is – az egyik tiszt kő síremléke még ma is megtalálható.

A tábor története során számos járvány vonult végig lakóin: az említett kolera és vérhas mellett más ragályos betegségek, többek között a tífusz is megjelent, de az 1917–18-tól jellemző éhezés is nagy csapást jelentett.

1914 és 1918 között a hadifogoly-temetőbe a levéltári adatok szerint összesen 965 elhunyt orosz, olasz, lengyel, magyar (!), román, szerb, lett, litván, észt, finn hadifoglyot temettek el.

Az 1918. novemberi dunaszerdahelyi fegyverletétel után a táborokat a lakosság kifosztotta, s az addig karban tartott temető gazdátlanná vált. Előbb a helyiek, majd a cserkészek gondozták azt, illetve a város hatáskörébe került annak rendben tartása. Az 1938-as csehszlovák kivonulás után a magyar honvédelmi minisztérium felügyelte. „Nagyságos Főszolgabíró Úrnak, Dunaszerdahely. Tisztelettel bejelentem, hogy a sikabonyi hadifogolytemető pontos helyszínrajzát egy : 100-hoz méretben elkészítettem Losonczy Lajos igazgató tanítóval, mert a csehszlovákok kivonulásakor az elégették és mintegy 50 drb. fejfa elhelyezése bizonytalanra vált kétszeres megjelenés veszélye folytán. Elkészítette nevezett tanító a rajzhoz 2 példányban az összes adatokat feltüntetett névjegyzéket is, melynek egy példányát megőrzés végett betejesztek.” – írja a körjegyző 1942-ben. 1945 után a temető állapota folyamatosan romlott, ám segített, hogy 1951. január 1-jével a Szlovák Belügymi-

nisztérium hatáskörébe került a katonai temetők gondozása. A belügy a városi nemzeti tanácsok hatáskörébe utalta a kegyhely felügyeletét, a helyreállítással és karbantartással egyetemben.

A történelem viharai, de a nemtörődomség is keményen megtépázták, elhanyagolt és méltatlan helyé tettek a katonai temetőt, ám 2014 fordulatot jelentett „történelme” során, ugyanis a Csallóköz-Szerdahelyi

SIKABONY

Kaszinó 1860 Városvédő Egylet, civilek, illetve Dunaszerdahely város összefogásával sikerült rendbe tenni, méltó emlékhellyé alakítani azt. Noha a sírkeresztek elhelyezése még folyamatban van, illetve a sírokban nyugvók pontos adatfeldolgozása zajlik 2014. november 11-én, az I. világháború befejezésének emléknapján a dunaszerdahelyi első világháborús temetőt a civil kezdeményezők és a város átadták Dunaszerdahelynek, Sikabonynak.

A sikabonyi „öreg temető”

„Az öreg temető a nagyabonyi országút mentén fekszik. Már annyira tele van sírhalmokkal, hogy már alig lehet benne temetkezni” – írja a sikabonyi krónika 1955-ben. A feledés homályából már csak az egykori vizitációkból, a 18., 19. és 20. századi katonai térképek lapjairól és leírásaiból, illetve a sikabonyi krónikából lép elének ennek a régi temetőnek az emléke. Egykori nagy(fa)keresztjét 1822-ben állíttatta Matis Ferenc és Szakál Julianna.

A mára fákkal, bokrokkal benőtt területen bedőlt sírok, ledöntött sírkövek jelzik: itt állt évszázadokig

Sikabony ősi temetője. Remélhetőleg néhány év múlva e temető is megújul.

SIKABONY POLGÁRI TÁRSULÁS

2012 májusában néhányan, akiket az elszántság és a kitartás összekötött, úgy döntöttünk, hogy ideje felidézni szűkebb régióknak azt a tényt, hogy Sikabony 1960-ig önálló, s egyben nagy múltú község volt.

Az „egységben az erő” mondanivalója vezérelte tenni akaró kis csapatunkat, s ennek szellemében alapítottuk meg a **SIKABONY Polgári Társulást**, amelyet 2012 szeptemberében hivatalosan is bejegyzett a szlovák belügyminisztérium. Ebben a korai időben a társulásnak 8 tagja volt – mára taglétszámunk a 350-hez közelít.

Nem várhattunk a társulás megalapításával, hiszen félő volt, hogy feledésbe merülnek ősi gyökereink, amit kötelességünk megmutatni a mának és továbbadni a jövő nemzedékének – gyermekeinknek.

Az alapító tagok elsődleges céljai között az alábbiak szerepeltek:

- ♦ létrehozni egy kulturális központot Dunaszerdahely Sikabony városrészének polgárai számára,

- ♦ fellendíteni Sikabony kulturális és társadalmi életét,

- ♦ városrészünk ökológiai, sport, illetve szórakozási lehetőségeit megteremteni, valamint bővíteni,

- ♦ Sikabony városrészt mindinkább intenzíven bevonni a régió véráramába, történéseibe.

Az első program, amelyet a Sikabony Polgári Társulás szervezett, egy a megalakulásának évében a gyermekek számára rendezett **mikulásünnepség** volt, ahová a mikulás természetesen lovas hintón érkezett meg. Sajnos, ekkor még nem állt rendelkezésre semmilyen kulturális központ, így ez az ünnepségünk Sikabony egyik vendéglőjének teraszán zajlott.

Ezen változtatni kellett. Társulásunk vezetősége ezért mindent megtett annak érdekében, hogy létre-

SIKABONY POLGÁRI TÁRSULÁS

jöjjön egy a kulturális és társadalmi életet elősegítő létesítmény. Erőfeszítésük sikerrel járt, városunk polgármestere egy lakossági fórumon ígéretet tett arra, hogy a már évek óta kihasználatlanul álló kocsmá épülete felújításra kerül.

Az ígéretet tettek követték, és 2013-ban elkezdődött a régi kocsmá épületének felújítása. A munkálatok a nagytakarítással kezdődtek, amelyben nem kis részt vállaltak társulásunk tagjai, idősek és fiatalok, nagy örömmel kivéve részüket a fáradságos, ám eredményes munkából.

2013. október 18-a beíródott Sikabony történetébe: a város, társulásunk és a lakosság erőfeszítése meghozta gyümölcsét, az álom beteljesült. Ezen a napon ünnepélyes keretek között került átadásra a **Sikabonyi Közösségi Ház**. A Sikabony Polgári Társulás számára ezzel új lehetőségek nyíltak. Végre lett egy hely, ahol találkozhattunk, ahol tisztességes körülmények között szervezhettük különböző rendezvényeinket.

Az ünnepélyes átadáson az egyház képviselője a következő szavakkal szentelte fel a közösségi házat: „*Uralkodjék ebben a házban béke és szeretet, nyugalom*

és öröm, szolgáljon ez a ház a közösség felemelésére.” A társulásunk által szervezett rendezvények részvevői igazolhatják, hogy ezek az áldó szavak teljes mértékben beteljesedtek.

A társulás tagjai között mindegyik korosztály képviselteti magát, úgy a fiatal családok, mint az idősebb korosztály férfi és női tagjai. Éppen ezért programjaink előkészítésénél és szervezésénél mindegyik korosztályra gondolunk. Az év utolsó hónapja már rendszeresen a **mikulásünnepséggel** kezdődik, majd **karácsonyfadíszítéssel**, **betlehemállítással** és **adventi koszorú készítésével** folytatódik a közösségi ház udvarán.

Az évet rendszeresen **szilveszteri mulatsággal** zárjuk.

Igyekszünk feleleveníteni az elfeledett hagyományokat, mint például a **falusi disznóölés**, melyet egybekötünk a disznóölésen készített finomságok kóstolásával és eladásával. De készülünk a **húsvéti ünnepekre**, és felelevenítettük a **májusfa állítás** hagyományát is.

Nem feledkezünk el a nőkről, az édesanyjokról sem, meghívjuk őket **nőnap** és **anyák napi** rendezvényeinkre, s ily módon próbáljuk viszonzni azt a szeretetet, türel-

met és odaadást, amellyel ők ajándékozzák meg családjaikat. Nem feledkezünk el **jubiláló tagjainkról** sem. Az itt említett rendezvényeinket olyan kultúrműsorok gazdagítják, amelyeken gyakran fellépnek Sikabony szülöttei, kezdő művészei és a helyi gyerekek.

A társulás kiemelt tevékenységei közé tartozik a **művelődési és sportrendezvények** szervezése.

Tevékenységekünk színvonalát színesebbé, emeltebbé teszi a **társulás énekkara**, akiknek ezúton is tisztelettel fejezzük ki köszönetünket, kiemelve vezetőjüket, Vanyek Henriettát. Azért, hogy jó hírünket nem csak helyben, de Szlovákiában és határainkon túl is öregbítik.

Évente megszervezzük az **egészségnapot**, amelynek keretén belül véradásra van lehetőség, és a Vöröskereszt együttműködésével a résztvevők elsajátíthatják az elsősegélynyújtás alapjait, bővíthetik ismereteiket az egészséges táplálkozással és életmóddal kapcsolatban.

A leglátogatottabb és a Sikabony Polgári Társulás által szervezett legnépszerűbb rendezvény a **gyermeknap**. A közösségi ház hátsó udvarán, szép környezetben különböző játékok, sportversenyek várják a kicsiket,

akik nagy örömeikre szebbnél szebb ajándékokat kapnak jutalmul.

A 2015-ös esztendő újdonsága volt a **családi sportnap** és a **gulyásfőző verseny**, amelyek szintén elnyerték a közönség tetszését, s így „kiharcolták” helyüket az éves rendezvénynaptárunkban.

Elérni azt, hogy Sikabony lakosai keressék és részt vegyenek a társulás programjain, nem volt, és mind a mai napig **nem könnyű feladat**. Meg kell hallani azt, hogy az emberek mit szeretnének, minek örülnének, mire van igény. Ez a legtöbb esetben sok időt és türelmet igényel. Ráadásul el kell mondani, hogy társulásunk vezetősége és aktív tenni akaró tagjai a rendezvények szervezését szabadidejük rovására, és ingyenesen végzik.

Mindezt azonban elszántsággal és odaadással, s a jutalom számukra az, amikor a programok pozitív visszhangra találnak, amikor dicsérő szavakat kapnak, amikor láthatják az elégedett tekinteteket.

Az idő bebizonyította, hogy a Sikabony Polgári Társulás megalapítása nemcsak időszerű, de jó, és további tettekre sarkalló választás volt a sikabonyi polgárok részéről.

A KEZDETEK

ANYÁK NAPJA, NŐNAP

eseményeink – képekben

GYEREKNAP

JUBILÁNSOK KÖSZÖNTÉSE

ÉNEKKAR – BÁLOZÓK

MIKULÁS

VÉRADÁS

SPORTNAP – GULYÁSFŐZŐ VERSENY

MÁJUSFA ÁLLÍTÁS

SÖRFESZT

TÖKÖSNAP

DISZNÓVÁGÁS

Alsó sor balról: **Magyarics Péter, Simon Dominika, Fodor Máté**

Térdelnek: **Fodor Mihály, Fodor Zsuzsanna, Sidó János**

Állnak: **Nagy Sándor, Horváth Iveta, Anka Simonová, Simon Ferenc, Slovák Beáta, Magyarics Jutka, Markolt Erzsébet**

Hátsó sor: **Markolt László, Jana Ferčíkova, Bazsó Géza, Magyarics István, Kemenczky Éva**

A képről hiányoznak: **Horváth Mónika, Ondušová Gabriela, Onduš Peter**

Sikabony Polgári Társulás

E-mail: sikabonypt2012@gmail.com • Web: www.sikabony.sk

Sikabony. Kiadta a Sikabony Polgári Társulás, 2015-ben

Fotók: Sidó János, Sidó Gábor, Nagy Attila. Nyomdai előkészítés: Nagy Attila – namedia. Nyomta: Valeur Kft., Dunaszerdahely

A kiadvány megjelenését
támogatta

Agrosid a. s.